

„Elegendő
harc, hogy a múltat be kell vallani.
...s rendezni végre közös dolgainkat,
ez a mi munkánk; és nem is kevés.”
(József Attila)

KI A KÜLPOLITIKAI ZSÁKUTCÁBÓL!

A jogállam és a piacgazdaság intézményeinek lebontásával az Orbán-kormány lebontotta, majd kiüresítette a rendszerváltás külpolitikai intézményi, személyi és orientációs alapjait. A tízes évek közepétől a rendszerét építő politikai hatalom elindult az illiberális úton egy személyes autokrácia felé. A személyes autokráciában nem az országnak van miniszterelnöke, hanem a miniszterelnöknek országa. Nem Magyarországnak van nemzeti érdekei szerinti külpolitikája, hanem a miniszterelnöknek magánérdekei alapján vezetett országa és külpolitikája. Ez a politika Magyarországot az európai forrásoktól és a közös európai fejlesztésektől már meg is fosztotta. A szavazati jog felfüggesztése is megtörténhet. Az EU-tagság is veszélybe kerülhet.

A külpolitika és külgazdaság teljes mértékben alárendelődött a hatalmat a saját meggazdagodása eszközévé alakító szűk politikai-gazdasági elitnek. Pontosabban a rendszert egy személyben irányító miniszterelnöknek. Nincs külpolitikai koncepció. Mint ahogyan nincs biztonságpolitika, külgazdasági politika sem. Csak a “nemzeti érdeknek” mondott önérdék.

A rendszer külpolitikai hazaárulása a „gazdasági semlegesség” politikája, valamint a fordulat az értékidegen és autokrata Kelet felé. Ez és a „Magyarország az első” különút szembe fordította Magyarországot legfőbb szövetségeseivel és Európa peremére sodorta. **Külpolitikai zsákutcába vezette Magyarországot.** Folytatása kiszakítja Magyarországot az Európai Unióból és a transzatlanti közösségből.

Ami a külpolitikából még megmaradt, az szuverenista, illiberális/autokrata/korrupció nemzetiállami „politikán” nyugszik. Világpolitikai és világgazdasági helyzetértékelése téves. Felfogása szerint a világ a „blokkosodás” felé halad, ahol a hanyatló Nyugat (G7) áll szemben a felemelkedő Déllel (például a BRICs országok). Eközben az egyesült Európa lemaradva, a szétesés felé sodródik. Az újraegyesítést kizárólag a nemzetállamok Európájának megteremtésével, a brüsszeli túlhatalom lebontásával tartja lehetségesnek.

Téves a hely- és méretértékelés is: Magyarországot európai, a világpolitikába aktívan beavatkozó középhatalomnak képzele. A miniszterelnök önmagát európai, világpolitikai befolyású aktorként látja, akinek módja és lehetősége van a világ sorsának alakítására. Azt gondolja, hogy Magyarország (még) a két blokk, két ideológiai tábor közötti tranzitország. Úgy gondolja, hogy “konnektivitással”/kapcsolati háló szövessé járul hozzá a nemzetközi konfliktusok megoldásához. A külgazdaságban a semlegességet tartja gyógyírnak. Mindeközben az ország külkereskedelmének körülbelül 75%-át az Európai Unióval bonyolítja le, míg Kína és Oroszország együttes részesedése mindössze körülbelül 11%.

Az eltelt hónapok kormányzati, kormányközi lépései azt mutatják, hogy az ország Nyugatról az orosz érdekszférába tart. Magyarország aktív résztvevője és formálója a Moszkva - Minszk - Pozsony - Budapest - Belgrád - Banja Luka - Szkopje tengelynek. Vétőpolitikájával pedig aktívan aláássa a NATO és az EU közös politikáját. A gazdaságban ugyanez a megadás figyelhető meg Kína irányába: egyoldalú, Pekingtől függőséget eredményező gazdasági kapcsolatok épülnek ki.

Az orbáni külpolitika logikája szerint Európában a szélsőjobboldali, nacionalista-populista pártok hatalomra jutása kell ahhoz, hogy az EU-ban az integrációt támogató egység helyett a nemzetállami, EU-ellenes, orosz- és Kína-barát politika kerekedjen felül. Ám az EP-választásokon - a szélsőjobbos előretörés ellenére - az Európa- és ukránbarát, mérsékelt erők szereztek többséget. Ezek az erők öt évre koalíciót alapítottak, mérsékelt, integrációs vezetőket választottak. Partvonalra szorítva az orbáni-Le Pen-i patriótákat.

Különös szereptévesztésben van a magyar „külpolitika” az amerikai elnökválasztás után. A miniszterelnök nem partner, hanem eszköz volt az elnökválasztás során. Meglehet, most mézeshetek következnek, a magyar kormány Kína és oroszbarát politikája azonban hamar felszínre hozhatja majd a töréspontokat. Hamar megmutatkozik, ki az erősebb játékos az érdekérvényesítés terén.

A külpolitikai teendők összegzése előtt azonban érdemes röviden számba venni a külső körülményeket.

Új hidegháború kezdődött. Szembenálló felei: a megosztott „globális Nyugat” az egyik oldalon. A másikon: Kína, Oroszország, Irán, Észak Korea. Szintén megosztottan, ám a Nyugattal szemben számos kérdésben egymást támogatva fellépően. És a régi „harmadik világ”, most a BRICS formájában feltámadva. Kulcskérdés, hogy vezető országai (pl. India) végül hova állnak majd.

Amerika

Az Egyesült Államok továbbra is megőrzi vezető szerepét a nyugati világban. Trump protekcionista politikája azonban – különösen Kínával szemben – várhatóan fennmarad, tovább is erősödhet. Ez a gazdaságpolitika nemcsak Európát, azon belül különösen a német gazdasági érdekeket érintheti hátrányosan., Ami rossz Berlinnek, az Budapest számára is kedvezőtlen következményekkel járhat. Az amerikai külpolitika kapcsolatait pragmatikus érdekekre alapozza. Egyre inkább Kína, Észak-Korea fegyverkezése, valamint más kihívók, mint Oroszország és Irán felé irányítja figyelmét. Izrael támogatása továbbra is szilárd elem marad az amerikai külpolitikai stratégiában.

Európa

Két lehetséges forgatókönyv rajzolódik ki a szélsőséges politikai erők térnyerésére és a Trump-féle amerikai kihívásra adott válaszként.

A negatív forgatókönyv: Európa továbbra is veszít gazdasági termelékenységéből és versenyképességéből. A vezető európai hatalmak képtelenek megbirkózni belső társadalmi, politikai és gazdasági válságaikkal. Nem tudják betölteni a kontinens gazdasági és politikai motorjának szerepét. Az EU széthúzás felé halad az összetartás helyett. Tagállamai - köztük különösen a kisebb országok, mint Magyarország - különalkuk keresésére kényszerülnek Amerikával, Kínával és Oroszországgal. Ez a folyamat a kisebb országokat még inkább kiszolgáltatottá teszi a nagyok konfliktusaiban és a kialakuló káoszban.

A pozitív forgatókönyv: Az európai nagyhatalmak úrrá lesznek belső konfliktusaikon. A válságból közös Európa-politika kialakításával keresnek kiutat. Ez a megközelítés az európai közösség lényegét tükrözi, amely korábban is válságokból született, létrehozva a közös piacot, a közös pénzt és a fejlesztési rendszereket. Európa jelenleg az egyetlen nagyhatalom, amely – többek között a Draghi- és a Letta-jelentések révén – rendelkezik megvalósítható stratégiával a dekarbonizáció, a digitális infrastruktúra, az energia, a hadiipari és az innováció terén történő átalakulásra. Magyarország elemi érdeke, hogy létrejöjjön egy közös európai Amerika-, Kína-, Oroszország-politika. Az ezt támogató intézményrendszerrel együtt, amelyben Magyarország aktív szerepet vállalhat.

Oroszország

Oroszország az elmúlt évtizedben radikálisan átalakult XXI. századi, modern diktatúra lett. A Kreml nemcsak megbízhatatlan, hanem még csak nem is partnerként viselkedik. Gondolkodás nélkül felrúgta Ukrajna területi integritására vonatkozó összes nemzetközi szerződéses kötelezettségét. Diktál. Az ukrajnai háború során Oroszország álláspontja, hogy céljai eléréséig – beleértve a négy ukrán megye anektálását és egy Moszkva-barát rezsim felállítását Kijevben – nem áll meg. Ez az orosz érdekszféra kiterjesztését jelenti egészen a magyar-ukrán határig. Ami Oroszország számára továbbra is kizárólag elfogadható: a NATO katonai képességeinek visszaszorítása az 1997-es határok mögé. Ennek érdekében minden rendelkezésére álló eszközt felhasznál. Nyíltabban beavatkozik a volt Szovjetunió területén, például Moldovában. Európa és az Egyesült Államok ellen intenzíven hibrid hadviselést folytat. A dezinformációtól a kibertámadásokig széles eszköztárat alkalmaz. A Putyin nem olyan ellenfél, akivel gentleman agreement-eket lehet kötni. Minden megállapodás betartatásához erős nyugati politikai elszántság, katonai és gazdasági erő szükséges. Ellenkező esetben Moszkva csak formálisan tartaná be azokat. Megszegésükkel, kikerülésükkel tovább erősítené befolyását. Ez a stratégiája a világ energiapiacain is. Gazdasági jelenlétét geopolitikai célokra használja fel. Magyarország különösen sérülékeny e téren. Erős az energetikai függősége Oroszországtól.

Ukrajna

Az elmúlt két évszázad történetét sorsfordító háborúk formálták. A XXI. században az orosz agresszió szintén ilyen meghatározó esemény. Az ukrajnai háború nemcsak Ukrajna, hanem Európa és a nemzetközi rendszer jövője szempontjából is mérföldkő. Oroszország céljai túlmutatnak Ukrajna határain. Célja az európai stabilitás aláásása, az EU és NATO egységének gyengítése. Az általa vágyott többpólusú világrend kialakítása, amelyben Moszkva meghatározó szerepet játszik. Az ukrán ellenállás ezért nemcsak saját szuverenitását, hanem Európa biztonságát is védi.

Két szélső forgatókönyv lehetséges. A negatív: Európa és/vagy az Egyesült Államok felhagy Ukrajna támogatásával, gyakorlatilag magára hagyva Kijevet. Ez nem csupán Ukrajna elárulását jelentené, hanem a nyugati világ saját értékeinek, biztonságának és hitelességének elárulását is. Az orosz érdekszféra jelentősen kiterjedne, aláásva Európa biztonságát és a nemzetközi rend stabilitását. A pozitív: megmarad az Ukrajna melletti európai kitartás, nyomás a trumpi Amerikára Ukrajna közös európai-amerikai katonai és gazdasági támogatására. Annak érdekében, hogy az orosz előretörés megálljon, az ukránok stabilizálhassák, megerősíthessék pozícióikat. Kijev így egy számára kedvező katonai helyzetből tárgyalhasson a békéről.

A két szélső megoldás azonban kevéssé valószínű. Ukrajnában mindinkább a biztonság kerül előtérbe a „minden területet vissza kell foglalni” szempontja helyett. Ez valószínűbbé teszi a tárgyalásos megoldás felé fordulást.

Európa azonban a köztes megoldás illúziójába eshet. Abba, hogy Oroszország megbékíthető. Abba, hogy ukrán területek átengedésével és egy erőltetett békével Oroszország a nemzetközi (béke)rendszer megbízható tagja lesz. Abba, hogy Putyinnal meg lehet egyezni – és be is fogja tartani, a megállapodásokat. Ukrajna persze magára hagyható és/vagy belekényszeríthető egy tűzszünetbe. Egy ilyen megállapodás azonban csak a 21. század „müncheni egyezménye” lehetne. Annak minden (biztonság)politikai következményével Európa és a nyugati szövetségi rendszer számára.

Ez a forgatókönyv csak akkor kerülhető el, ha Ukrajna sziklaszilárd biztonsági garanciákat kap. Ez nem lehet pusztán egy szerződés Putyinnal. Ő azt úgysem tartaná be. Szerződésen kívüli biztonsági garanciára van szükség. Putyin csak katonai erő felmutatásával tartható vissza a további agressziótól. Ez pedig csak Ukrajna NATO tagsága lehet. Praktikusan az 5. cikkelynek csak azokra a területekre kiterjedő biztonsági garanciáival, amelyek ténylegesen Kijev ellenőrzése alatt állnak. (Hasonlóan ahhoz, ahogy az egykori NSZK NATO-tag lett). Ez nélkülözhetetlen ahhoz is, hogy Ukrajna érdemben

újjaépíthető legyen. Sajnos mindez nem oldja meg az ukrán területi egység kérdését. Ez hosszú távra „befagyott konfliktus” marad.

Kína

Kína ma a világ egyik legnagyobb kihívása. Katonailag a Távol-Keleten jelent komoly fenyegetést. Amit Tajvan körül és a Dél-kínai tengeren tesz, emlékeztet Azerbajdzsán módszerére, amellyel felkészült a karabahi örmény enklávé megtámadására. Egy esetleges “müncheni egyezmény” Ukrajna ügyében csak tovább növelné Kína önbizalmát és étvágyát. Veszélyes precedenst teremtve. Általánosságban: Kína egy kemény diktatúra. Második világhatalomként erősíti az autokráciák pozícióit világszerte. Bátorítást és támogatást nyújt számukra. Az államilag szubvencionált gazdasági terjeszkedése nemcsak Amerikában és Európában, hanem Afrikában is súlyosbítja a gazdasági problémákat. Különösen érzékeny pont Európa, ahol Németország példája mutatja, milyen veszélyes lehet Kína gazdasági behatolása. A kisebb országok esetében bankhitelekkel és beruházásokkal kiszolgáltatottá és egyoldalúvá teszi az adott ország gazdaságát, majd a politikai befolyásának növelésére törekszik. Ez a stratégia Kína “lopakodó bombázója”. A kínai jelenlétnek örvendező kisebb országok pedig nem veszik észre: valójában eszközként használják ki őket. Ez a helyzet hosszú távon gazdasági függőséget és politikai kiszolgáltatottságot eredményez. Eközben Európának ügyelnie kell arra, hogy ne sodródjon kereskedelmi háborúba Kínával. Olyan területeken kell keresni az együttműködést, mint az éghajlatváltozás elleni küzdelem és a digitális infrastruktúra fejlesztése, miközben határozottan útját kell állni Kína túlzott gazdasági és politikai befolyásának. Az óvatosság és az együttműködés közötti egyensúly kulcsfontosságú Európa számára.

Közel-Közép-Kelet, Irán

Az iszlám radikalizmus továbbra sem mond le Izrael elpusztításának céljáról és Irán változatlanul támogatja proxy szervezeteit. Annak ellenére nem teszi, hogy ezek jelentősen meggyengültek Izrael katonai csapásai nyomán. Hasonló kitartással folytatja az atomfegyver kifejlesztésére irányuló törekvéseit, miközben bármikor képes lenne alapjaiban felforgatni a világ kőolaj ellátását. Irán hozzáállása bizonyos értelemben párhuzamba állítható Oroszországgal: mindkét országot az a rendíthetetlen elv vezérli, hogy céljaikat nem adják fel. Míg Oroszország a birodalmi eszme és az európai érdekszféra visszaállítására törekszik, Irán az iszlám radikalizmus terjesztésében és Izrael megsemmisítésében látja küldetését.

Migráció

Itt mutatkozik meg a leginkább, hogy (sajnos) nem morális ügyről, hanem alapvetően érdekvezérelt problémáról van szó. Nem az a lényeges kérdés, hogy hány menekültet kell befogadni vagy újraelosztani, hanem az, hogy Európának valójában mennyi munkavállalóra van szüksége a munkaerőpiacon. Ennél is fontosabb, hogyan lehet integrálni ezeket az eltérő kulturális-vallási háttérrel rendelkező embereket. Integrálás nélkül a menekültek testidegen csoportként maradnak jelen, amely képtelen harmonikusan beilleszkedni vagy hatékonyan hozzájárulni a gazdasághoz. Ez pedig olyan diszkomfortot teremt Európa szerte, amely a szélsőjobbboldali pártok szavazatszámát jelentősen megemeli.

A migráción túl számtalan egyéb égető kérdés is létezik, például a régió országainak polarizálódása autokrácia/demokrácia, oroszbarát/nyugatbarát törésvonalak mentén. Hasonlóan sürgető a klímaváltozás megfékezése. Ugyanakkor a fentiek között csak azokra a kérdésekre irányult figyelem, amelyek azonnali lépéseket igényelnek kormány vagy rendszerváltás esetén. A kevésbé sürgős, ki nem fejtett ügyekkel kapcsolatos teendők később, az elsődleges lépések végrehajtása után határozhatók meg.

Amennyiben lehetővé válik a 2026-os választások eredményeként, egy új kormányának nemcsak a jogállami és a piaci viszonyok megújítása, hanem a külpolitika alapvető átalakítása is feladata lesz.

A legfontosabb feladat az ország „honi kikötőjének” újradefiniálása - nem komp, hanem hajó számára. Ez az kikötő az Európai Unió, a NATO és a transzatlanti közösség. Magyarországot nemcsak az érték-közösség, hanem saját és közös érdekek is ide fűzik. Nincs fenntartható gazdasági fejlődés nyugati beágyazottság nélkül. Ha ez hiányzik, az ország a legjobb esetben is a senki földjére sodródik, gazdasági és politikai értelemben egyaránt. Magyarország méretére és geopolitikai helyzetére tekintettel csak az integráció elmélyítése révén növekedhet nemzetközi mozgásterére és függetlenségére. Ezzel párhuzamosan erősödhet a gazdasági stabilitás és a nemzetbiztonság, amelyek a hosszú távú fejlődés és a polgárok jólétének alapját jelentik.

Magyarország visszatérése az EU és a NATO alapjaihoz

Magyarországnak gazdasági, politikai és jogállami értelemben tartalmilag újra be kell lépnie az Európai Unióba és a NATO-ba. A gazdaság terén ez az euró bevezetését, valamint az elvesztett bizalom helyreállítását jelenti. Mindez elengedhetetlen az EU-s támogatások újbóli folyósításához és a gazdaság újraindításához. A valódi védelmi képességek megteremtése szintén e visszatérés része. Ez biztosíthatja Magyarország helyét a transzatlanti közösségben. Ugyanakkor a külpolitikai megújulás egyik kulcsa a korrupció felszámolása. Csatlakozni kell az Európai Ügyészséghez. Ez nemcsak az ország hitelességének helyreállítását szolgálja, hanem az EU-val való szorosabb együttműködés alapfeltétele is.

A német kapcsolatok és a gazdasági diverzifikáció

Az EU-n belül Magyarország számára kiemelt jelentőségű a német kapcsolat. Budapest gazdaságilag Berlinhez kötődik a legerősebben. Alapvető, hogy a német vállalatok - és más nemzetközi befektetők - biztonságban érezzék magukat Magyarországon. Ugyanakkor elengedhetetlen, hogy a gazdasági jelenlét ne váljon monokultúrássá. A német gazdasági kapcsolatok mellett törekedni kell más, elsősorban EU-tagállamokkal való sokoldalú együttműködésre, hogy Magyarország gazdasági szerkezet kiegyensúlyozottabb és ellenállóbb legyen a globális kihívásokkal szemben.

Hiteles külpolitikai rendszerváltás és transzatlanti kapcsolatok

A hiteles külpolitikai rendszerváltás Magyarország számára a politikában, a biztonságpolitikában és a gazdaságban egyaránt az EU és a NATO szövetségesei támogatására épül. Ez a transzatlanti közösség jelenti Magyarország otthonát.

Az Egyesült Államokkal folytatott kapcsolatokban a pragmatikus szövetségre kell törekedni, nem pedig a személyes vagy ideológiai alapú „barátságokra”. Az együttműködésnek közös érdekeken kell nyugodnia, függetlenül attól, hogy ki az aktuális elnök. Az új elnöki adminisztráció politikája egy magyarországi kormányváltás idejére már kiforrott lesz, ezért elengedhetetlen, hogy Magyarország ne menjen szembe Washington határozott érdekeivel.

Ez különösen igaz Kína politikájára: a magyar-amerikai kapcsolatok terhelését el kell kerülni azáltal, hogy Magyarország Kínával kapcsolatos lépéseit Washington érdekeinek figyelembevételével alakítja. Az ilyen megfontolt külpolitika alapvető feltétele Magyarország hitelességének és nemzetközi pozíciójának helyreállításában.

Az orosz politikával való szakítás és Ukrajna támogatásának új alapjai

Magyarország külpolitikájában Oroszország irányában van szükség a legmarkánsabb változásra. Moszkva hosszú távon gondolkodó agresszor, amely Ukrajna elleni esetleges további sikerei után más országokat is célba vesz.

Azonnal szakítani kell a közös álláspontból kilógó Moszkvabarát politizálással. Megengedhetetlen a rendszeres, magas szintű kapcsolatok fenntartása Oroszországgal. Elfogadhatatlan az orosz narratívák képviselete a magyar külpolitikában. Ehelyett Magyarországnak gazdasági és energetikai téren diverzifikációra kell megvalósítania. Ez nemcsak az orosz forrásokról való teljes leválást teszi lehetővé, hanem megszünteti az orosz energiatülszórásból gyakran együtt járó politikai nyomásgyakorlás lehetőségét is.

Ukrajna kapcsán Magyarországnak támogatnia kell, hogy az EU továbbra is szilárdan kiálljon Kijev mellett, Biztosítania kell Ukrajnát EU-csatlakozása, és euroatlanti integrációja támogatásáról. Ahogyan arról is, hogy támogatja Ukrajna nemzetközi szerződéseiben rögzített területi egységét. Magyarországnak nem akadályozó szereplőként, hanem aktív közreműködőként kell részt vennie az EU Ukrajna-politikájának alakításában és megvalósításában. Ez Magyarország hitelességének és befolyásának helyreállítását is szolgálja az európai szinten.

Kína-politika: gazdasági szempontok és stratégiai egyensúly

A gazdasági szempontok kulcsfontosságúak, de ezek alakításánál különösen figyelembe kell venni az amerikai és EU-s Kína-politikát. A cél az, hogy a kínai beruházások ne váljanak monokultúrássá, például kizárólag akkumulátorgyárak létesítésére korlátozódva. A gazdasági együttműködésben kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy elsősorban hazai cégek legyenek a beszállítók, elősegítve a magyar ipar erősödését és fenntarthatóságát. Elengedhetetlen a hitelfüggőség elkerülése, amely hosszú távon kiszolgáltatott helyzetet teremthetne.

Miközben Magyarország elismeri az „egy Kína” elvet, határozottan elutasítja a tajvani kérdés katonai megoldását, amely súlyos következményekkel járna a régió stabilitására és a nemzetközi rendre nézve. Az ország Kína-politikájának így egyensúlyt kell teremtenie a gazdasági érdekek és a stratégiai szövetségek prioritásai között. *Kínával legyen gazdasági, de ne legyen politikai barátkozás. Taiwan – elsősorban a fejlett technológiák okán - kapjon nagyobb súlyt a gazdasági kapcsolatokban.*

Közel-Kelet: korlátozott mozgástér és egyensúlykeresés

Magyarországnak a Közel-Keleten van a legkisebb mozgástere és közvetlen érdeke, ezért a külpolitika feladata itt az egyensúly megteremtése. Egyrészt ki kell állni Izrael önvédelmi jogának támogatása mellett, amely elengedhetetlen a térség stabilitásának fenntartásához. Ugyanakkor Izrael támogatása ne legyen „Netanjahu-túlsúlyos”. Kapcsolatot kell építeni a józanabb álláspontot képviselő izraeli politikai erőkkel. Másrészt hangsúlyt kell helyezni a megszállt területeken élő lakosság biztonságának és emberhez méltó életkörülményeinek biztosítására is. Ezzel párhuzamosan határozottan szembe kell helyezkedni Irán regionális hatalmi ambícióival és a radikális iszlám megerősítésére irányuló törekvéseivel, amelyek veszélyeztetik a térség békéjét és biztonságát.

Külgazdaság: kiegyensúlyozott növekedés és fenntarthatóság

A magyar gazdaság elsődlegesen az Európai Unióhoz kötődik, ezért ezt az irányt kell tovább erősíteni, ugyanakkor nem szabad egyoldalúvá válni, például kizárólag az autó- vagy akkumulátor gyártásra támaszkodni. A külgazdasági politikának a magyar beszállítók lehetőségeinek bővítését, a hozzáadott érték előállítását, a termelékenység fejlesztését, valamint a kutatás-fejlesztést (K+F) kell előmozdítania, mindezt minél diverzifikáltabb módon.

Ezzel összhangban a migrációs politikát is gazdasági szempontok alapján célszerű alakítani. Fontos meghatározni, mennyi új munkaerőre van szükség, és kidolgozni olyan integrációs programokat, amelyek segítik ezen munkaerő társadalmi beilleszkedését.

A külgazdasági politika további alapvető feladata a klímaváltozás megfékezésének támogatása. Magyarország földrajzi és gazdasági adottságai miatt az éghajlatváltozás következményeinek az

átlagnál jobban ki van téve, ezért a fenntartható megoldások előmozdítása nemcsak globális, hanem nemzeti érdek is.

Regionális együttműködés, szomszédság és nemzetpolitika: új alapok és célok

Az Európai Unió bővítéséhez Magyarország leghatékonyabb hozzájárulása az lehet, ha segíti a tagjelölt országokat az EU-normákhoz való igazodásban. Ez nemcsak az uniós értékek és szabályok átvételét támogatja, hanem hozzájárul a régió stabilitásának erősítéséhez is. Az eddigi oroszbarát megközelítés helyett a hangsúlyt az érintettek EU-csatlakozási kritériumainak elérésére kell fektetni.

Az oroszpárti magyar politika ugyanakkor tartósan elszigetelte az országot a régióban. Megrendült a bizalom e területen is Magyarországgal szemben. A regionális kapcsolatok újjáépítésének folyamatában kiemelt szerepe lesz az orosz-ukrán háború kimenetelének, és annak, hogy a NATO keleti szárnya, az amerikai-lengyel biztonsági együttműködés milyen irányban halad tovább. Ez az újjáépített partnerség nemcsak a régió, hanem Magyarország gazdasági és politikai befolyásának növelését is szolgálja.

A magyar külpolitika szerves része a határon túli magyarokkal foglalkozó nemzetpolitika. Az új nemzetközi helyzetnek és az ehhez illeszkedő új külpolitikának megfelelően a mai nemzetpolitikától markánsan eltérő nemzetpolitikai doktrínára és intézményrendszerre van szükség. A jelenlegi szimbolikus nemzetállami és Budapestről közvetlenül irányított választót- és lojalitást vásárló mérgező keverék politikát, realista, a határon túli magyar politikai és társadalmi szervezetek autonómiáját tisztelő politikával szükséges felváltani. A nemzetállam központú nemzetpolitika különös veszéllyel jár az éledő nacionalista-populista mozgalmak korában. A magyar nemzetiségeknek alapvető érdeke, hogy egységes és minél integráltabb Európa alakuljon ki, s ne az egyetlen államalkotó nemzetet elismerő nemzetállamok Európája. Az új nemzetpolitikai doktrína nem hagyhatja cserben, nem mondhat le a határon túli magyarokról, sőt, azok önálló szervezeteivel közösen alakítja ki az új doktrínát, és az annak megfelelő intézményeket. Szerkezetében nem egy Budapestnek politikailag és gazdaságilag kiszolgáltatott és alávetett, patrónus-kliens kapcsolatú nemzetpolitikát képzel el, hanem egy egyenlőségen és egyenlő távolságon alapuló négyyszög-politikát (Kolozsvár-Budapest-Bukarest-Brüsszel; Újvidék-Budapest-Belgrád-Brüsszel; Pozsony-Budapest-Pozsony-Brüsszel). A magyar nemzetpolitika alapja, hogy a határon túli magyar szervezeteket arra ösztönözze, védjék az ottani magyarok érdekeit, s egyben tegyenek meg mindent az adott ország demokráciájáért és európai modernizációjáért.

A külpolitika jövője: új irány, új eszközök

A magyar külpolitika jövője nemcsak új tartalmat, hanem azonnali formai változásokat is megkövetel. Elengedhetetlen, hogy véget vessünk a „Brüsszelezésnek”. Az Európai Unió nem egy idegen hatalom, hanem közös otthon. Magyarországnak aktív, építő szerepet kell vállalnia.

A formai változások nemcsak a retorikában, hanem a diplomáciai viselkedésben és megjelenésben is szükségesek. A civilizált, diplomáciában elfogadott hangnemhez való visszatérés, valamint az alkalomhoz illő megjelenés nem csupán stílusbeli kérdés, hanem a hitelesség egyik alapja is.

Ezek a változások gyorsan megvalósíthatóak, ám van egy sokkal égetőbb és hosszabb távon megoldandó feladat: a külügyi szolgálat szakmai és emberi újjáépítése. Ez magában foglalja a színvonalas magyar diplomata képzés újraindítását és a külügyi szolgálat megtisztítását az orosz és kínai befolyásolás képviselőitől. Egy professzionális, modern külügyi hálózat nélkül Magyarország képtelen lesz hatékonyan képviselni érdekeit a változó nemzetközi porondon.

A külpolitikai irányváltás tehát nemcsak lehetőség, hanem elkerülhetetlen szükségszerűség. Ez a váltás nemcsak Magyarország nemzetközi pozícióját erősítheti meg, hanem biztosíthatja, hogy az ország a ismét a közös európai és transzatlanti értékek megbecsült és hiteles képviselőjévé váljon.

„A nyugati nemzetek teljesítményeinek nagysága éppen abban áll, hogy magától értetődő nyugalommal élik nemzeti életüket, anélkül, hogy mint nemzet mindenáron felmutatni akarnának valamit.” (Bibó István). Magyarországnak is ilyen teljesítményűvé kell válnia. A külpolitikában is.